

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'nin Çukurca kara yolunda bulunan bir maden ocağında meydana gelen ve 35 yaşındaki Agit Ayaş'ın yaşamını yitirdiği iş cinayeti sonrasında geride kalan eşi ile iki çocuğunun ağır ekonomik ve sosyal koşullar altında yaşam mücadelesi vermek zorunda kalması, münferit bir aile dramının ötesinde; bölge kentlerinde derinleşen bölgesel eşitsizlikler, eğitimde fırsat adaletsizliği, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki yapısal sorunlar ile sosyal koruma mekanizmalarındaki yetersizliklerin kesiştiği çok boyutlu bir kamusal soruna işaret etmektedir.

Babalarını bir iş cinayetinde kaybeden çocukların, yağışlı havalarda çamura dönüşen yolları aşarak eğitime erişmeye çalışması; coğrafi dezavantajların ve altyapı ihmallerinin çocukların en temel haklarına doğrudan etki ettiğini göstermektedir. Eğitim hakkı, yalnızca okul binalarının varlığıyla sınırlı olmayıp; öğrencilerin güvenli, sürekli ve insan onuruna yakışır koşullarda eğitime erişimini sağlayacak kamusal altyapının oluşturulmasını da zorunlu kılmaktadır. Bölge kentlerinde kırsal yerleşimlerde süregelen ulaşım ve altyapı eksiklikleri, özellikle yoksulluk riski altındaki emekçi ailelerin çocukları açısından eğitimden kopuş riskini büyötmektedir.

Hakkâri ve benzeri bölge kentlerinde gözlemlenen sosyoekonomik tablo; yüksek işsizlik, güvencesiz istihdam ve yaygın gelir kırılganlığı ile karakterizedir. Bu yapısal eşitsizlikler zemininde gerçekleşen bir iş cinayeti, hane düzeyinde ani ve derin bir yoksullaşmaya yol açmakta; ebeveyn kaybı yaşayan çocukların eğitim, sağlık ve gelişim haklarını doğrudan tehdit etmektedir. Bu durum, kuşaklar arası yoksulluğun yeniden üretildiği bir döngüyü beslemekte; hak temelli ve kamucu sosyal politika araçlarının güçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Madencilik sektörü gibi yüksek riskli iş kollarında meydana gelen iş cinayetleri, işçi sağlığı ve iş güvenliği denetimlerinin etkinliği ile kamu otoritelerinin önleyici sorumluluğunu doğrudan gündeme getirmektedir. İş cinayetlerinin önlenmesi, yalnızca teknik bir çalışma yaşamı meselesi değil; emekçilerin yaşam hakkını, aile bütünlüğünü ve çocukların geleceğini ilgilendiren temel bir kamusal sorumluluktur. İş cinayeti sonucu geride kalan aile bireylerinin korunması ve desteklenmesi ise sosyal devlet ilkesinin somut bir gereğidir.

Anayasa'nın 2'nci maddesinde tanımlanan sosyal hukuk devleti ilkesi ile 42'nci maddede güvence altına alınan eğitim hakkı; devletin çocukların eğitime fiilî ve eşit koşullarda erişimini sağlama yönünde pozitif yükümlülükler üstlendiğini açıkça ortaya koymaktadır. Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi de ebeveyn kaybı yaşayan ve yoksulluk riski altındaki çocukların özel olarak korunmasını ve desteklenmesini bağlayıcı bir yükümlülük haline getirmektedir.

Bu çerçevede Agit Ayaş'ın ailesinin yaşadığı durum; yalnızca acil sosyal destek ihtiyacını değil, aynı zamanda bölge kentlerinde eğitim altyapısının güçlendirilmesini, kırsal ulaşım koşullarının iyileştirilmesini, işçi sağlığı ve iş güvenliği denetimlerinin etkinleştirilmesini ve ebeveyn kaybı yaşayan çocuklara yönelik bütüncül sosyal politika mekanizmalarının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Yaşanan iş cinayeti, bölgesel eşitsizliklerin eğitim ve ekonomik kırılganlıklarla birleştiğinde çocukların temel haklara erişimini ciddi biçimde zayıflattığını göstermekte; ilgili kamu kurumlarının koordineli, şeffaf ve hesap verebilir politikalarla derhal harekete geçmesini gerektirmektedir. Bu nedenle, söz konusu vakaya ilişkin somut idari işlemlerin ve bölge kentlerinde yapısal sorunların giderilmesine yönelik politika ve uygulamaların açıklığa kavuşturulması amacıyla ilgili bakanlıkların gerekli girişimlerde bulunması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Agit Ayaş'ın bir iş cinayeti sonucu yaşamını yitirmesinin ardından geride kalan ailesine yönelik hangi acil ve süreklilik arz eden sosyal destek mekanizmaları devreye alınmıştır? Bu desteklerin kapsamı ve yeterliliği hangi toplumsal ihtiyaç ölçütlerine göre belirlenmiştir?
2. Ebeveyn kaybı yaşayan ve yoksulluk riski altındaki çocukların korunmasına yönelik mevcut sosyal politika araçları bölge kentlerinde ne ölçüde etkilidir? Bu konuda yapılmış bir etki değerlendirme çalışması bulunmakta mıdır?
3. Hakkâri'de ebeveyn kaybı yaşayan çocuklara yönelik psikososyal destek ve eğitim temelli sosyal yardım programlarının kapsamının genişletilmesine yönelik bir çalışmanız var mıdır?
4. Bölgesel eşitsizliklerin yoğunlaştığı bölge kentlerinde sosyal yardım ve sosyal hizmet kapasitesinin güçlendirilmesi için özel bir politika çerçevesi oluşturulmakta mıdır?